

הוצאת האחים המוסלמים מחוץ לחוק בירדן היא תמרור אזהרה לישראל

21.05.2025 | ד"ר לימור נובל | written by

באפריל 2025 יצא המלך עבדאללה בהכרזה דרמטית על הוצאת תנועת האחים המוסלמים אל מחוץ לחוק, וכפי שבכירים בממשל הירדני צוטטו בעיתון א-שרק אל-אווסט "הסתיימה מדיניות ההכלה של ממשלות ירדן וגורמי הביטחון כלפי האחים המוסלמים". זאת בעקבות חשיפת תשתית טרור בת 16 פעילים שהתקשרו עם חמאס ואיראן והיו במעקב במשך ארבע שנים. על פי דיווחים של רויטרס ושל האתר הסעודי "אילאף", המודיעין הישראלי העביר מידע לשירותי הביטחון בירדן על ההתארגנות החתרנית.

המקרה של האחים המוסלמים בירדן מהווה דוגמה נוספת לארגון חתרני שפועל לכאורה בלגיטימיות במסגרת המדינית הלגלית, אך בפועל פעילותו מערערת את המשטר ההאשמי ומכוונת להפלת שלטון המלך עבדאללה וליצירת איום אסטרטגי חדש על מדינת ישראל. ארגוני טרור אכן ידועים בכך שהם מנצלים את חירויות האזרח כמו חופש התנועה, חופש הביטוי, חופש ההתארגנות ועוד למטרות של גיוס פעילים, תעמולה, ארגון והוצאה לפועל של פעולות טרור.

המהלך של הוצאת תנועת האחים המוסלמים אל מחוץ לחוק בירדן יכול להיתפס, מצד אחד, כאמצעי להפרדה או לבידול בין התנועה לבין הייצוג הפוליטי שלה בדמות "מפלגת חזית הפעולה האסלאמית". מפלגה זו זכתה בבחירות האחרונות בספטמבר 2024 ב-31 מושבים בפרלמנט הירדני מתוך 138, שהם 40% מן הקולות, ובכך זו מפלגת האופוזיציה הגדולה ביותר בפרלמנט. האוכלוסייה התומכת במפלגה זו מזוהה כפלסטינים התומכים באחיהם בעזה, באחים המוסלמים ובחמאס, ועוינת מאוד כלפי ישראל.

מצד שני, ייתכן שהמהלך של הממלכה ההאשמית יתגלה בסופו של דבר כמהלך סמלי בלבד שמטרתו להציג בפני מדינות המפרץ, סעודיה ואיחוד האמירויות ¹ בעלות הברית של ירדן ² וכן בפני ישראל והממשל האמריקאי, מראית עין של פעילות נחושה לכאורה נגד האחים המוסלמים. בנוסף, סביר להניח שהשלטון בירדן יימנע מהתנגשות כוללת רחבת היקף עם התנועה שעשויה לסכן את יציבות המשטר ולהעמיק את התסיסה ברחוב הירדני.

וכך השלטון בירדן ניצב מול משימה מורכבת לאזן בין הסנטימנט הציבורי תומך האחים המוסלמים בזירת הפנים לבין מדיניות החוץ והאינטרסים של שימור הסכם השלום עם ישראל, המספק לממלכה מים וגז, ולצד התלות הקיומית בסיוע של ארה"ב. לכן ימים יגידו האם המהלך שממותג על ידי השלטון בירדן כמדיניות חדשה אכן יוביל לשינוי משמעותי במעמדה וביכולת ההשפעה הפוליטית של תנועת האחים המוסלמים בירדן.

בכל מקרה, נראה שמדינות ערביות כמו מצרים, סעודיה וירדן וגם מדינת איחוד האמירויות

מבינות היטב את האיום הפנימי מצד תנועת האחים המוסלמים ליציבות השלטונית ולביטחון הלאומי שלהן ופועלות בגלוי להוצאת התנועה אל מחוץ לחוק. המסקנה המתבקשת היא שלצד המאמץ המודיעיני הסמוי, שבהכרח מתקיים, מתבקש שגם מדינת ישראל תפעל נגד תנועת האחים המוסלמים באותו אופן בזירת הפנים ² ניהול חקירות, חשיפת קשרים כלכליים וארגוניים, החרמת נכסים, סגירת משרדים, ביצוע מעצרים והעמדה לדין.

הגילויים האחרונים של מקרי הריגול החמורים מצד איראן בישראל מלמדים כי המשטר האיראני משקיע מאמצים ומשאבים עצומים בשימור ושיקום תשתיות הטרור שבנה במשך שנים כטבעת חנק סביב מדינת ישראל, ולנוכח זאת סביר להניח שתנועת האחים המוסלמים פועלת לבסס תשתיות טרור גם בתוך מדינת ישראל. לאור היחלשות תשתיות הטרור של הציר השיעי בלבנון ובסוריה, נראה כי המשטר האיראני מזהה את ירדן כחוליה אסטרטגית שיש לה פוטנציאל איום משמעותי על מדינת ישראל.

החלטת הממשלה על על תקצוב והקמת גדר מזרחית לאורך גבול ישראל-ירדן היא צעד בכיוון הנכון, אך לוח הזמנים המשוער להשלמת המכשול הוא כשלוש שנים, כך שהאיום המיידי נותר רלבנטי מתמיד.

לפיכך, חשיפת התארגנות הטרור של האחים המוסלמים בירדן מהווה תמרור אזהרה בוהק עבור מדינת ישראל בסוגיה האסטרטגית של האיום מגבולה המזרחי. עליה להתכונן לכך שבעתיד הלא רחוק ממזרח תיפתח הרעה.

פורסם במקור ראשון, בתאריך 21.05.2025.